

نویسندگان:
ام. آ. لی - پی. وارد
ترجمه:
میداراضی
دانشجوی دوره دکتری
فیزیولوژی ورزش
دانشگاه کیلان

آموزش به همتا

روش یادگیری دانش آموز محور در تربیت بدنی قرن ۲۱

مقدمه

معلم تربیت بدنی همواره با این واقعیت روبه رو است که دانش آموزان کلاسش از توانایی‌های متفاوتی برخوردارند. به علاوه، برخی از دانش آموزان نیازهای ویژه‌ای دارند. ممکن است دانش آموزی فلج مغزی باشد. همین طور دانش آموز یا دانش آموزانی در یادگیری اختلال داشته باشند. پرسشی که در این رابطه به ذهن متبادر می‌شود، این است که معلمان هنگام مواجهه با گستره وسیع توانایی‌های دانش آموزان در کلاس‌های تربیت بدنی، چگونه موجبات آموزش عمومی و فردی را فراهم می‌آورند؟ در این مقاله، ما استفاده از گروه‌های همتا (هم سن و سال) در دانش آموزان را در نقش معلم و به عنوان راهبردی آموزشی، پیشنهاد می‌کنیم. معلمان می‌توانند برای آموزش عمومی و فردی (اختصاصی) دانش آموزان، از این راهبرد کمک بگیرند. آموزش به همتا راهبرد آموزشی مؤثری است که مشکل تفاوت‌های فردی میان دانش آموزان بسیار ماهر و دانش آموزان کم‌تر ماهر را به خوبی حل می‌کند. آموزش به همتا فرایندی است که دانش آموزان دارای سطوح توانایی گوناگون را دو به دو در کنار یکدیگر قرار می‌دهد و بدین وسیله، تحقق هدف‌های درس را میسر می‌سازد. این نوع آموزش، به عنوان تمرینی آموزشی در کتاب‌های درسی تربیت بدنی و راهبرد عمومی مؤثر، توصیه شده است.

ژورنال علمی پژوهشی مطالعات تربیتی و آموزشی

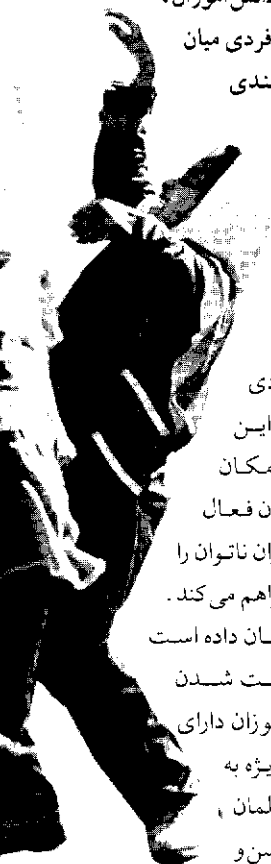
رتال جامع علوم انسانی

انواع آموزش به همتا

بیش از یک قرن است که انواع گوناگون آموزش به همتا، به عنوان روشی آموزشی استفاده می‌شود. شایع‌ترین شکل آن در تربیت بدنی، آموزش به همتا به صورت یک به یک (نفر به نفر) است. آموزش یک به یک، معمولاً هنگامی روی می‌دهد که معلمان، دانش آموز ماهر را به کار با دانش آموز کم‌تر ماهر ترغیب کنند. نمونه‌هایی از کاربرد این نوع آموزش عبارتند از: کمک به دانش آموز ناتوان در انجام تکلیف، استفاده از دانش آموز ماهرتر به عنوان الگوی دانش آموز کم‌تر ماهر، ایجاد

زمینه‌ی همکاری دانش آموز انگلیسی زبان با دانش آموز غیر انگلیسی زبان (انگلیسی، به عنوان زبان دوم) برای کمک به درک تکالیف درسی. این نوع آموزش عمدتاً یکسویه است و در آن، دانش آموزان نقش‌های ویژه‌ای را به عنوان معلم یا شاگرد می‌پذیرند. با وجود فایده‌های فرهنگی و اجتماعی نقش‌های معلم و شاگرد در این نوع آموزش، معمولاً از نظر توسعه‌ی مهارت حرکتی، تنها شاگرد است که سود می‌برد.

به لحاظ تاریخی، مزیت اصلی آموزش به همتا به صورت یک به یک به عنوان

سال)، نه تنها به دانش آموزان ناتوان کمک می‌کند تا در کلاس‌های تربیت

بدنی فعال باشند. بلکه یادگیری آن‌ها را نیز آسان می‌سازد.

نوع دیگری از آموزش یک به یک، آموزش به هم‌تا برای همه‌ی افراد^۱ (CWPT) کلاس و شکلی از آموزش به هم‌تا است که ۶ بخش دارد: الف) مرتب کردن دانش آموزان به صورت زوج‌های هم‌تا؛ ب) تقسیم کلاس به چند گروه؛ ج) فراهم کردن زمانی برای تمرین هم‌تایان؛ د) درگیر کردن هم‌تایان در ارزیابی عملکرد یارشان؛ هـ) ثبت امتیاز مربوط به عملکرد گروه؛ و) تعیین هدف برای گروه.

آموزش به هم‌تا شامل همه‌ی نفرات کلاس است و برای همه‌ی دانش‌آموزان این امکان را فراهم می‌کند که در قالب زوج‌های هم‌تا در هر گروه، نقش‌های دوسویه‌ی معلم و شاگرد را بر عهده بگیرند. در اغلب موارد، کارت‌های تکلیفی وجود دارند که برای یادآوری و راهنمایی تکلیف استفاده می‌شوند. معلم، تکلیف را نشان می‌دهد و دانش‌آموزان از راهنمایی‌های (دستورالعمل) مکتوب روی کارت پیروی می‌کنند. راهنمایی شامل توضیح ساده‌ای درباره‌ی تمرین، بخش‌های مهم تکلیف و تعداد کوشش‌هاست. ارزیابی عملکرد یار، رکن اساسی آموزش به هم‌تا است. برای مثال، هنگامی که شاگرد (به عنوان مجری) مهارت غلت والیبال را انجام می‌دهد، معلم می‌تواند با استفاده از فهرست ساده‌ی کنترل مهارت، اجرای شاگرد را ارزیابی کند، سپس به وی باز خورد دهد و در نهایت او را تشویق کند.

از روش آموزش به هم‌تا در چالش‌های گروهی، برای بهبود اجرا (مثلاً بیابید بینیم همه می‌توانند خوب

موقعیت ویژه، گزینه‌های گوناگون را بیازمایید. زوج‌ها می‌توانند توسط دانش‌آموزان یا معلم انتخاب شوند. می‌توان دانش‌آموزان را، بر اساس هدف‌های ویژه‌ای مانند محدود کردن یا تحت کنترل نگاه داشتن رفتار، به صورت زوج (جفت) کنارهم قرار داد.

مرحله ی ۳: گروه‌بندی تیم

هر زوج دانش‌آموز را در تیم متشکل از ۲ تا ۴ زوج دیگر قرار دهید. گروه‌ها از نظر توانایی باید از تجانس نسبی برخوردار باشند. از هر گروه بخواهید نامی برای خود انتخاب کنند. برای ثبت امتیاز (نمره) گروه روی تابلو و چالش‌های گروهی، از نام گروه استفاده می‌شود.

مرحله ی ۳: آموزش

می‌توان تکالیف را به وسیله‌ی معلم یا استفاده از کارت تکلیف آموزش داد. معلم با توضیح و نمایش حرکت، همواره نمونه‌هایی از اجرای درست و نادرست را ارائه می‌دهد. از دانش‌آموزان بخواهید که اجرای درست را با اشاره‌ی دستشان نشان دهند. پیش از انجام تمرین فردی، چگونگی کمک به یکدیگر در مقام معلم را به همه‌ی دانش‌آموزان آموزش دهید. از روش‌های ویژه‌ای مانند تشویق، بازخود، یادآوری بخش‌های اساسی و ویژه‌ی حرکت یا تکلیف، و الگوسازی اجرای درست استفاده کنید. پیشنهاد می‌کنیم، یک یا دومهارت آموزشی، با تأکید بر یک بخش اساسی مهارت یا تکلیف، به معلمان (دانش‌آموزان در نقش معلم) آموزش داده شود.

مرحله ی ۴: تمرین

فرصت تمرین باید برای

مرحله‌های ۱ و ۲ در روز اول دوره انجام می‌شوند. مرحله‌های باقی مانده، هنگام استفاده از آموزش به هم‌تای انجام می‌شوند.

مرحله ی ۱: زوج‌سازی

در آغاز دوره، کلاس را به صورت زوج‌هایی از دانش‌آموزان (هر دو دانش‌آموز یک زوج را تشکیل می‌دهند) تفکیک کنید. هر

گلف را درست در دستشان بگیرند) ثبت کلی (عمومی) اجرای تیم استفاده می‌شود. به این ترتیب، دانش‌آموزان برانگیخته می‌شوند و توجهشان به تحقق موفقیت‌آمیز هدف‌های درس جلب می‌شود. آموزش به هم‌تای تنها فایده‌های آموزش یک‌به‌یک را در بر می‌گیرد، بلکه به همه‌ی اعضای کلاس اجازه می‌دهد که از بازخوردفوری پارشان سود ببرند. بدین وسیله، آموزش به هم‌تای امکان آموزش فردی و اختصاصی را فراهم می‌کند. یک پژوهش، کارآمدی آموزش به هم‌تای را به عنوان

راهدردی عمومی و آموزشی

در تربیت بدنی نشان داد.

این حوزه‌ی پژوهشی

نشان داده است که

هنگام استفاده از

CWPT: الف) یادگیری

دانش‌آموزان افزایش

معنی‌داری می‌یابد؛

ب) دانش‌آموزان می‌توانند

بخش‌های اساسی مهارت‌های

حرکتی را شناسایی کنند؛ ج)

دانش‌آموزان می‌توانند بازخورد

کلامی مؤثری را برای یکدیگری

فراهم کنند.

چگونگی استفاده از آموزش

به هم‌تای

در پیشینه‌ی CWPT، توضیح‌هایی

ارائه شده است. بیش‌تر این

توضیح‌ها و توصیف‌ها در زمینه‌ی

تربیت بدنی تطبیقی و دانش‌آموزان

ناتوان از شرکت در کلاس‌های

تربیت بدنی است.

در این بخش از مقاله، برای

استفاده از آموزش به هم‌تای در

کلاس‌های تربیت بدنی عمومی الگویی

ارائه شده است که همه‌ی دانش‌آموزان

می‌توانند از آن بهره‌گیرند.

آموزش به هم‌تای فرآیندی است که دانش‌آموزان دارای سطوح توانایی گوناگون را دو در کنار یکدیگر قرار می‌دهد

دانش آموزان فراهم شود.

مرحله ی ۵: ارزیابی همتا

حین برگزاری جلسه ی درس، باید به دانش آموزان دو تا سه دقیقه فرصت داده شود تا بتوانند عملکرد (اجرای) یارشان را ارزیابی کنند. برای مثال، ممکن است معلم از دانش آموزان بخواهد که پنج کوشش انجام دهند؛ به گونه ای که در صورت اجرای درست تکلیف، به هر کوشش یک امتیاز تعلق

گیرد. می توان در صورت نیاز از فهرست های کنترل یا راهنمایی های اجرای تکلیف استفاده کرد.

مرحله ی ۶: ثبت امتیاز گروهی (امتیاز کل)

گروه ها می توانند کل امتیازاتی را که تحت نام گروهشان روی چارت دیواری ثبت شده است، ملاحظه کنند. ما دریافته ایم که به جای توجه و هدف قرار دادن نمره ی (امتیاز) کامل، تعیین هدفی که بر اجرای

درست مبتنی باشد و میزان موفقیتی برابر ۷۰ تا ۸۰ درصد را نشان دهد، بسیار مؤثر و مطلوب است.

بدین ترتیب، اگر ۶ نفر در یک گروه حضور داشته باشند و هر نفر پنج کوشش انجام دهد. کل امتیازاتی که می توان به دست آورد، برابر ۳۰ است. در چنین مواقعی، ما هدف گروه را کسب ۲۲ امتیاز قرار داده ایم. طبق نتایج، استفاده از چارت دیواری، برای دانش آموزان محرک قوی و مؤثر است.

مرحله ی ۷: مسؤلیت پذیری

معلم می تواند گروه هایی را که به هدف هایشان رسیده اند، بازبینی کند. و یا به آن ها اجازه دهد در پایان درس یادوره، کارهای ویژه ای انجام دهند. باید فرصت هایی (بیش از یک بار) در اختیار گروه ها قرار داد تا به هدف هایشان برسند. اگر هدف ها به طور منطقی و معقول تعیین شوند، همه ی گروه ها می توانند به موفقیت دست یابند.

خلاصه

استفاده از روش یادگیری فردی دانش آموز محور، به معلمانی نیاز دارد که به راهبردهای آموزشی جدید توجه دارند. این راهبردها، کیفیت یادگیری همه ی دانش آموزان را بهبود می بخشد. CWPT می تواند راهبرد مؤثری برای آموزش کلاس های تربیت بدنی متشکل از افراد (دانش آموزان) دارای توانایی های گوناگون باشد. پیشنهاد می کنیم، برای الگودهی، اصلاح خطاهای مهارت، فراهم کردن زمینه ی تشویق و بازخورد دانش آموز دیگر از همتا استفاده شود؛ زیرا این کار، مهارت های حرکتی را بهبود می بخشد. در این شرایط، مهارت های اجتماعی اساسی نیز آموخته می شوند. این مهارت های اجتماعی به دانش آموزان اجازه می دهند در به دست آوردن نتایج درس سهمیم باشند.

زیر نویس

1. Class Wide Peer Tutoring (CWPT)

منبع

lec.M.A and p. ward. (2002). peer Tutoring: student centered learning in physical Education for the 21st century. Teaching Elementary physical education. vol 13, Issue4, pp: 16-17.

ارزیابی
عملکرد یار،
رکن اساسی
«آموزش
به همتا» است

